

Sirkula IKS
Postboks 3
2301 Hamar

Saksbehandler:
Kathrine Eriksen Vatn

Revisjonsrapport: Revisjon ved Sirkula IKS på Heggvin, Hamar kommune

Kontrollnummer: 2021.013.R.SFIN

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Britt Solvår Morken

Fra Statsforvalteren i Innlandet:
Kathrine Eriksen Vatn

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen ved Sirkula IKS sitt sorteringsanlegg og deponi på Heggvin i Hamar kommune. Funnene ble presentert i sluttmøte på Teams den 19. november 2021. Revisjonen ble gjennomført i tidsrommet 3. – 4. november 2021. Rapporten er å anse som endelig.

Statsforvalteren i Innlandet avdekket 5 avvik og ga 4 anmerkninger under revisjonen. Statsforvalteren ser alvorlig på avvik 3. Sirkula IKS har etablert et behandlingsanlegg for oljeslam som avviker vesentlig fra det som var forutsetningene da det ble gitt tillatelse til slik behandling. Vi vurderer derfor at virksomheten driver ulovlig behandling av farlig avfall.

Avvik:

1. Bedriftens miljørisikovurdering er mangelfull
2. Mottakskontroll av avfall er ikke tilfredsstillende
3. Behandling av oljeslam og sandslam utføres ikke i tråd med vilkår fastsatt i tillatelsen
4. Bedriften har deponert avfall som ikke er tillatt å deponere i henhold til avfallsforskriften
5. Kartlegging av potensielle kilder til akutt forurensning er mangelfull

Anmerkninger:

1. Det er ikke fastsatt mål for ytre miljø for vesentlige deler av virksomheten

2. Oppfølging og lukking av avvik kan forbedres
3. Oppfølgingen av sigevannsanlegget kan forbedres
4. Oversikt over hvor avfall deponeres kan forbedres

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

24. november 2021 Kathrine Eriksen Vatn

Tore Pedersen

dato

kontrollør

avdelingsdirektør

Statsforvalteren i Innlandet

Kopi av rapporten sendes til:

- Hamar kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Sirkula IKS	
Organisasjonsnr.: 916458290	Eies av: 916923082
Bransjenr. (NACE-kode): 38.110 – Innsamling av ikke-farlig avfall	

Kontrollerte enheter

Navn: Heggvin sorteringsanlegg Heggvin avfallsdeponi – Sirkula IKS	Anleggsnr.: 3403.0070.01 3403.0070.05
Kommune: Hamar	Fylke: Innlandet
Anleggsaktivitet: Farlig avfall – mottak og mellomlagring og deponi for ordinært avfall	
Tillatelse gitt: Sorteringsanlegg: 19.12.2014 Deponi: 20.05.2008	Sist endret: 21.11.2017 (sortering) 27.09.2017 (deponering)

2. Bakgrunn for revisjonen

Formålet med revisjonen er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Statsforvalteren har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved å:

- granske dokumenter
- intervju sentralt plasserte personer i organisasjonen
- verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonens tema

- Internkontroll: mål, miljørisikovurderinger og avvikshåndtering
- Drift og vedlikehold av prosesser og utstyr
- Utslipp til vann
- Behandling av farlig avfall
- Ikke-farlig avfall: sortering og lagring
- Deponi: mottakskontroll

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter revisjonen

Sirkula IKS plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Sirkula IKS innen 15. desember 2021 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfinpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Innlandet v/Kathrine Eriksen Vatn.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 8. oktober 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Sirkula IKS bli ilagt et gebyr på kr 101 500,- for revisjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 4 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Innlandet. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Innlandet (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Virksomhetens miljørisikovurdering er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd punkt 6

Kommentarer:

Sirkula IKS plikter til enhver tid å ha oversikt over alle aktiviteter som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Videre skal bedriften gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet og vurdere resultatene med hensyn til hva som er akseptabel risiko. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre forurensning av vann, luft og grunn. Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre. På grunnlag av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreducerende tiltak og ha en oppdatert handlingsplan med frister og ansvarlig for tiltaket.

Sirkula IKS har gjennomført en risikoanalyse der ytre miljø er inkludert, som sist ble gjennomgått og oppdatert i oktober 2021. Det er ikke etablert en egen prosedyrebeskrivelse for gjennomføring av miljørisikovurderingen der det er spesifisert hvem som bør inkluderes i arbeidet for å sikre riktig kompetanse og kunnskap om prosesser og/eller miljøressurser som kan påvirkes i nærområdet.

Basert på gjennomgang av miljørisikovurderingen under tilsynet, påpeker vi følgende:

- Miljørisikovurderingen er basert på en gjennomgang av virksomheten utført av Hjøllnes Consult i 2015. Vi ser behov for at det gjennomføres en ny helhetlig og systematisk gjennomgang av aktivitetene på Heggvin som er representativ for dagens drift med en vurdering av tilhørende utslipp. Dette må blant annet ses med bakgrunn i at bedriftens omfang og aktivitet er økt siden 2015, samtidig som at myndighetene har satt økte krav og forventninger om gjennomføring av utslippsreducerende tiltak.
- En ny helhetlig og systematisk gjennomgang må sørge for at kilder til utslipp brytes ned i mindre delprosesser. I risikovurderingen av sigevannet er det for eksempel ikke vist til hvordan ulike delstrømmer som ledes til sigevannsoppsamlingen påvirker sigevannets kvalitet og anleggets evne til å rense sigevannet, jf. anmerkning 3. Også punktet som gjelder «deponering av avfallstyper man ikke har tillatelse til å ta imot» kunne med fordel vært delt opp i flere underpunkter, da det er listet opp flere konsekvenser som burde vært vurdert hver for seg.
- Det er flere forhold som burde vært vurdert:
 - Lagring av impregnert trevirke uten tak.
 - Vasking av biler som har levert oljeslam ved sandslammottak.

- Kompostering av avvannet slam.
 - Utslipp fra behandling av sandslam.
 - Utslipp fra kverning av trevirke.
 - Ulemper for naboer i form av lukt, støy og støv. Støving er riktignok vurdert, men under betegnelsen «flyveavfall» i rad 12 i risikovurderingen. I tillegg bør også støv fra kverneprosesser inkluderes, jf. kulepunktet over.
 - Utslipp i forbindelse med akutt forurensning, jf. avvik 5.
- Det er ikke dokumentert en vurdering av de miljøressursene som virksomheten potensielt kan påvirke ved sin aktivitet, og i så fall hvilken betydning dette har. Vi stiller derfor spørsmål ved hvilke kriterier som er lagt til grunn ved vurdering av konsekvens av en hendelse, og hvordan konsekvens er fastsatt for ulike hendelser. For eksempel er utslipp av både rensed (rad 48) og urensed (rad 80) sigevann begge vurdert til konsekvens 2 for miljø. Både størrelsen på anlegget og typer avfall som mottas og behandles på Heggvin tilsier at det bør utformes en skriftlig definisjon eller forklaring av hvordan konsekvens og sannsynlighet skal vurderes.
 - For enkelte vurderinger er det dårlig samsvar mellom uønsket hendelse, årsak og konsekvens. Eksempel:
 - Rad 12: uønsket hendelse er «mottak av avfall som medfører flyveavfall», årsaken er «aske eller støperisand, eller filtersekker fra jernstøperi som støver», og konsekvens er «forsøpling av det ytre miljø». Her burde den uønskede hendelsen vært «støving», mens konsekvens burde vært «forurensning».
 - Rad 281: uønsket hendelse er «flyveavfall», årsak er «avfall er usikret og vinden sprer det utover», og konsekvens er «forurensning». Her burde konsekvens isteden vært vurdert til f.eks. «skjemmende for naboer, flere skadedyr, dyr spiser noe og skader seg».
 - Risikovurderingen framstår som noe uoversiktlig. De ulike hendelsene kan med fordel systematiseres slik at tilnærmet like hendelser er plassert sammen, slik at en raskt kan få overblikk over hendelser med samme risikobilde. Eksempelvis burde hendelser som omhandler brann samles. Vi ser også at tilnærmet samme hendelse er vurdert to ganger: «sabotasje og innbrudd» og «folk kommer seg inn, stjeler avfall» med konsekvensene at det «gjøres hærverk» eller «store materielle ødeleggelser», men risikovurderingen av påvirkning på menneske og materiell er ikke lik for de to hendelsene.

Vi vurderer at flere av disse punktene hver for seg vil kunne regnes som en anmerkning, men med bakgrunn i en samlet vurdering av funnene, mener vi at manglene i miljørisikovurderingen må regnes som et avvik.

Avvik 2

Mottakskontroll av avfall er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 9. Deponering av avfall vedlegg II punkt 1.4

Kommentarer:

Driftsansvarlige ved deponiet skal sørge for at det tas stikkprøver av minst 1 av hver 100. avfallsleveranse ved deponiet, jf. krav i avfallsforskriften.

Sirkula IKS har skriftlig rutine for gjennomføring av mistanke- og stikkprøvekontroll (ID: 1259) som skal sikre at kravene om stikkprøvekontroll i avfallsforskriften oppfylles. Mottakskontroll er ikke gjennomført i henhold til rutinebeskrivelsen. Rapport fra internrevisjon i 2020 viser at stikkprøvene som tas av avfall til deponi gjennomføres på en lite hensiktsmessig måte. I 2020 ble det tatt totalt fem stikkprøver, hvorav hovedandelen ble utført i juni, og deretter ingen før desember. Journal for stikkprøvekontroller i 2021 viser at det foreløpig er mottatt 2366 lass til deponi, men kun gjennomført ni stikkprøver. Intern statistikk viser at det er gjort flest stikkprøvekontroller på fraksjonen forurenset masse, selv om det er mottatt langt flere lass av andre fraksjoner. Vi vurderer med bakgrunn i dette at det ikke er gjennomført tilstrekkelig hyppige stikkprøvekontroller som er representative ved at de er fordelt over ulike avfallsfraksjoner.

For avfall som tas imot for sortering, skal Sirkula IKS ha tilstrekkelig mottakskontroll til å sikre at det kun tas imot avfall som det er gitt tillatelse til å håndtere på anlegget. Mottakskontrollen skal også sikre at farlig avfall håndteres forsvarlig og deklarerer i samsvar med bestemmelsene i avfallsforskriften kapittel 11, jf. tillatelsen vilkår 3.19 Krav til dokumentasjon og mottakskontroll. Under revisjonen kom det fram at det kan være problematisk å få gjennomført mottakskontroll av alt avfall til sortering, blant annet fordi det er åpnet for at en fast kunde kan levere dette utenom åpningstid. Dersom det leveres flere lass, kan disse blandes sammen og gjøre det vanskelig å spore det enkelte lass tilbake avfallsprodusenten. Vi vurderer derfor at mottakskontrollen av avfall til sortering kan forbedres.

Avvik 3

Behandling av oljeslam og sandslam utføres ikke i tråd med vilkår fastsatt i tillatelsen

Avvik fra:

Tillatelse av 21.11.2017 til drift av omlastings- og sorteringsanlegg for avfall på Heggvin i Hamar kommune, vilkår 3.3 Håndtering av avfallsfraksjonene og 3.8 Olje-/sandslam og oljeholdige væsker

Kommentarer:

Sirkula IKS har tillatelse til å motta og behandle olje-/sandslam og oljeholdige væsker. I tillatelsen punkt 3.8 er det gitt følgende vilkår for utforming av behandlingsanlegget: underlaget på mottaksområdet skal være tilpasset med dekke tilsvarende betongdekke, og behandling skal skje slik at det ikke tilføres regnvann eller overflatevann. Videre skal avløpsvann fra behandlingen ledes gjennom en oljeavskiller, og behandling/avvanning av disse avfallstypene skal gjennomføres på en slik måte at en forhindrer at forurensende utslipp oppstår.

Anlegget for behandling av oljeslam ble etablert i sin nåværende form av Sirkula IKS i 2018. Anlegget består av to nedgravde containere i serie. Disse er gravd ned i masser som er brukt til tildekning av deponert avfall. Oljeslam tømmes i den første containeren for å skille ut slam, og går deretter videre til den andre containeren for ytterligere utfelling. Videre går olje/vann-fase til en ombygd tank som fungerer som oljeutskiller, der olje fanges opp. Fra oljeutskiller går vannet via en dykker og til Lecafilte, før det ledes til sigevannsanlegget via en lagune. Slam fra oljeutskiller tømmes med sugebil og kjøres til Lindum for videre behandling. Slam som felles ut i containerne og oljeslam som er avsatt i Lecakuler blir behandlet ved at det tilsettes hestemøkk og komposteres på et lag av kvernet hageavfall. Komposteringsprosessen foregår oppå deponi med dobbel bunntetting i nærheten av oljeslambehandlingsanlegget. Sandslam leveres på et eget område bestående av støpt dekke med fall, og ledes videre til basseng hvor sandfraksjonen sedimenterer. Vann fra denne behandlingen ledes deretter til samme lagune som vann fra oljeslammet og videre til sigevannsanlegget. Den gjenværende fraksjonen med sand deponeres direkte.

Statsforvalteren vurderer at anleggene for behandling av disse avfallsfraksjonene ikke er utformet i tråd med vilkårene som er stilt i tillatelsen. Behandlingsanlegget for oljeslam er ikke plassert på tett dekke, oljeutskilleren er ikke skjermet for nedbør og kan dermed tilføres regnvann, og kun deler av vannstrømmen renses i oljeutskiller. Videre skal også selve komposteringen utføres på tett dekke, noe det ikke gjør per i dag. Etter Statsforvalterens skjønn, er ikke behandlingsanlegget etablert fagmessig med utgangspunkt i en fagkyndig, uavhengig vurdering av anleggets funksjon og virkemåte. Vi stiller derfor spørsmål ved om den avvannede oljefraksjonen er av tilstrekkelig kvalitet til at fraksjonen kan håndteres videre på en forsvarlig måte. Slik oljeslamanlegget er utformet, er det ikke tilrettelagt for inspeksjon av anleggets tilstand og følgelig begrensede muligheter for å avdekke eventuelle lekkasjer. I forbindelse med tømning av slam fra lagunen, legges slammet på kanten slik at eventuell avrenning kan renne tilbake i lagunen. Imidlertid er det på grunn av begrenset areal stor sannsynlighet for at noe av avrenningen renner utover deponiet. Observasjoner under befaringen tyder også på at anlegg for behandling av sandslam tidvis har begrenset kapasitet til å behandle de mengdene som kommer inn, slik at en får ukontrollert avrenning fra anlegget. Med bakgrunn i en samlet vurdering av ovenstående forhold, vurderer Statsforvalteren at det foreligger vesentlig fare for forurensning slik anlegget fremstår og driftes i dag.

Under befaringen kom det fram at biler som har levert oljeslam blir vasket ved tømmeplassen for sandslammet. I tillegg står det beskrevet i rutinedokument Mottak av sand og oljeslam (ID: 1260) at «Dersom oljeslammet inneholder en del sand tømmes denne på plass SO2 ved siden av lagunen». Dette medfører at oljeholdig vann føres til sigevannsanlegget og dermed forurenser sigevannet. Sigevannsanlegget er ikke utformet med oljeutskiller eller annen tilsvarende renseinnretning som gir tilfredsstillende rensing.

Etter avvanning blir slamfraksjonen kompostert ved at det tilsettes hestemøkk og/eller kvernet hageavfall, som tidligere beskrevet. Statsforvalteren vet fra før at Sirkula IKS har hatt problemer med å oppnå et tilfredsstillende sluttprodukt, da TOC-innholdet har vært for høyt til at dette kan deponeres. Det har også blitt forsøkt å energigjenvinne det komposterte oljeslammet, uten at dette har ført fram. Komposteringen av oljeslammet bryter dermed vilkår 3.3 i tillatelsen, som sier at det skal etableres rutiner som hindrer produksjon av

produkter som ikke kan leveres videre. For Statsforvalteren er det uklart hvor stor andel av det komposterte oljeslammet som har et tilfredsstillende lavt TOC-innhold etter behandling, men vi er kjent med at innhold av TOC er for høyt i deler av det oljeslammet som ble kompostert i 2016/2017 og 2019. Vi stiller spørsmål ved om komposteringsprosessen gjennomføres på en god nok måte. Vi har ikke fått noen entydige tilbakemeldinger fra bedriften om hva som er løsningen for å bryte ned TOC i tilstrekkelig grad i kompostert materiale. Sirkula IKS oppgir at det er tilført strukturmateriale av hestemøkk og hageavfall i ulikt blandingsforhold, men vi kan ikke se at det er gjennomført en systematisk tilsats av strukturmateriale for å vurdere sammenheng med TOC-innhold i sluttproduktet. Videre er vi usikre på i hvilken grad bedriften sikrer tilstrekkelig lufting av komposthaugene (vending). Per nå legges oljeslam til kompostering i store hauger. Det er ikke avsatt nok areal til at avfallet kan håndteres på noen annen måte, eksempelvis legges ut i ranker. Bedriften opplyser også at det er tatt prøver av kompostert materiale som viser at tunge smøreoljer ikke brytes ned med kompostering.

Med bakgrunn i at behandlingsanlegget ikke er utformet i tråd med tillatelsen, samt at behandlingen tidvis gir et sluttprodukt som ikke kan håndteres videre, vurderer vi avviket som alvorlig. Ved denne vurderingen er det også lagt vekt på at det har gått flere år siden første gang Sirkula IKS avdekket at det kan være vanskelig å bryte ned innholdet av TOC i oljeslammet i tilstrekkelig grad.

Avvik 4

Bedriften har deponert avfall som ikke er tillatt å deponere i henhold til avfallsforskriften

Avvik fra:

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 9. Deponering av avfall § 9-4 a

Kommentarer:

I henhold til avfallsforskriften § 9-4 a er det forbudt å deponere biologisk nedbrytbart avfall. Det er gitt unntak for avfall der totalt organisk karbon (TOC) ikke overstiger 10 % eller glødetapet ikke overstiger 20 %. I tillegg er det gitt unntak for visse avfallstyper, blant annet avløpsslam som ikke tilfredsstiller kravene for gjødselvarer.

Vann med partikulært innhold som tilføres sigevannssystemet til Sirkula IKS går gjennom en luftelagune og et sedimenteringsbasseng, før det avvannes i en sentrifuge. I perioden 2016 – 2020 ble det tatt ut mellom 1,1 – 10,5 tonn avvannet slam fra sentrifugen per år. I tillegg har Sirkula IKS ved to anledninger tømt slam fra luftelagunen: i 2014 ble det tatt ut 94,6 tonn avvannet slam, mens det i 2019 ble tatt ut en stipulert mengde på ca. 1400 m³ slam. Slammet som ble fjernet fra lagunen i 2014 hadde et innhold av TOC på 11,3 %. Prøver som er tatt av sentrifugert slam i perioden januar 2018 til september 2021, viser innhold av TOC på 13 – 14 %, eller glødetap på 37,5 – 39 %. Sirkula IKS har kompostert og deretter deponert slammet på eget deponi.

Statsforvalteren vurderer at deponeringen av slam fra eget sigevannsanlegg er i strid med forbudet om deponering av biologisk nedbrytbart avfall. Unntaksbestemmelsen for

avløpsslam som er gitt i § 9-4 a gjelder for slam fra rensing av sanitært eller kommunalt avløpsvann, og kun dersom slammet ikke er egnet for gjenvinning etter gjødselvereforskriften. Dette framgår av [«Kommentarer til avfallsforskriftens kapittel 9 om deponering av avfall.»](#) på Miljødirektoratets nettsider. Sigevannet til Sirkula IKS faller ikke inn under definisjonen av kommunalt avløpsvann.

Avvik 5

Kartlegging av potensielle kilder til akutt forurensning er mangelfull

Avvik fra:

Tillatelse av 27.09.2017 til deponering av avfall på Heggvin i Hamar kommune, vilkår 4.1 Miljørisikoanalyse og 2.5 Sigevannshåndtering

Kommentarer:

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse som omfatter alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor.

Det er ikke foretatt en helhetlig kartlegging av forhold som kan føre til akutt forurensning. Videre foreligger det ikke en tydelig oversikt over miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning. Eksempelvis sikter man da til bl.a. nært beliggende drikkevannskilder, resipienter, sårbare naturvernområder og nært beliggende tettbebyggelse. Dette gjør at bedriften ikke har det nødvendige grunnlaget for å vurdere påvirkning eller forurensning av ulike miljøressurser, til å iverksette aktuelle tiltak for å hindre at akutt forurensning inntreffer eller sette inn tiltak som begrenser utbredelse av forurensning og eventuelle skadevirkninger.

I risikovurderingen er det kun vurdert én hendelse som er benevnt som akutt forurensning. Hendelsen er «sugebil som mister avfallet på veien eller deponiet», konsekvensen er «akutt utslipp» og vurdering av risiko gir sannsynlighet 2 og konsekvens 3. Ut fra dokumentasjonen er det ikke mulig å avgjøre hva som er lagt til grunn ved fastsettelse av konsekvens, da det ikke er gjort noen vurdering av hva som berøres av den akutte forurensningen. Vi savner også en vurdering av hvordan slokkevann skal håndteres i forbindelse med brann og vurdering av miljøpåvirkning ved slikt utslipp, samt tilsvarende vurdering av branncyk.

Videre har Sirkula IKS ikke sikret tilstrekkelig beredskap mot utslipp i forbindelse med strømbrudd. Både det kommunale renseanlegget og Mjøsa er regnet som sårbare resipienter, og Sirkulas eget renseanlegg skal kunne fungere som en buffer mot ukontrollerte utslipp, jf. vilkår 2.5 i tillatelsen. Sirkula IKS har imidlertid oppgitt ved egenrapportering for 2020 at de ved et strømbrudd ikke har tilstrekkelig kapasitet på nødstrømsaggregatet til å drifte pumpene til renseanlegget. Ved langvarig strømbrudd kan dette medføre at urensset sigevann går i overløp til bekk. Det ble bekreftet under revisjonen at dette fortsatt er tilfelle, til tross for at risikovurderingen (rad 80) oppgir nødstrømsaggregat som et risikoreducerende tiltak som er iverksatt.

Vi forventer at Sirkula IKS utarbeider en plan for gjennomføring av årlige beredskapsøvelser som er basert på oppdatert kartlegging av kilder til akutt forurensning.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Det er ikke fastsatt mål for ytre miljø for vesentlige deler av virksomheten

Kommentarer:

I henhold til krav i internkontrollforskriften, skal virksomheter fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet. Videre er det satt vilkår i tillatelsene til drift på Heggvin om at bedriften plikter å redusere sine utslipp, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Dette gjelder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall.

Sirkula IKS har overordna mål som er forankret i en avfallsplan vedtatt av eierkommunene. Disse målene sier blant annet at andelen avfall til ombruk og materialgjenvinning skal økes fram mot 2030, i tråd med mål fastsatt av EU. I tillegg skal klimagassutslipp fra avfallshåndteringen til Sirkula reduseres med 40 % innen 2030. De overordna målene er videreført i en strategiplan for 2021 – 2025 med årlige milepæler. Eksempelvis, er det satt mål om at all tilgjengelig deponigass blir utnyttet innen 2024. Det er også fastsatt mål for å redusere andelen avfall som blir til restavfall. I tillegg skal Sirkula IKS utarbeide en egen bærekraftsstrategi i løpet av 2021.

Det er ingen tvil om at disse målene er gunstig for miljøet. Både avfallsreduksjon og redusert utslipp av klimagasser er viktig for å oppnå de klima-, miljø- og bærekraftsmålene som Norge har forpliktet seg til. Vi mener imidlertid det er viktig at Sirkula IKS ikke glemmer den lokale påvirkningen aktiviteten på Heggvin medfører, og at det derfor bør fastsettes konkrete mål for ytre miljø for flere deler av virksomheten. Det er ikke fastsatt miljømål for drift og utslipp fra renseanlegg, for eksempel ved å bruke resultatene av målinger av renset og urenset sigevann til å vurdere om renseprosessen fungerer optimalt, og om det er behov for å gjøre endringer. Videre er det heller ikke satt mål om å redusere ulemper for naboer eller redusere mengden ukontrollerte utslipp til vann. Dette er bare eksempler på områder der vi mener Sirkula bør sette seg mål, listen er ikke uttømmende.

Anmerkning 2

Oppfølging og lukking av avvik kan forbedres

Kommentarer:

Under samtaler kom det fram at flere opplever at de over lengre tid registrerer gjentakende avvik som lukkes, uten at det gjennomføres reelle tiltak for å hindre at hendelsene oppstår på nytt. Vi har inntrykk av at dette i hovedsak gjelder avvik som meldes på sorteringsanlegget, men som oppstår som følge av drift i andre deler av Sirkula IKS, eksempelvis renovasjon og gjenvinningsstasjoner. Det er nylig gjennomført en omorganisering internt i Sirkula IKS som blant annet skal bidra til en tettere oppfølging av

meldte avvik. Vi vurderer at det sannsynligvis er for tidlig til å se noen konkrete resultater av denne omorganiseringen enda, men vil oppfordre Sirkula IKS til å fortsatt jobbe aktivt med en hensiktsmessig og effektiv oppfølging av meldte avvik, også de som oppstår på tvers av de ulike avdelingene internt.

Anmerkning 3

Oppfølgingen av sigevannsanlegget kan forbedres

Kommentarer:

I henhold til tillatelsen for deponering av avfall punkt 2.8.2 skal Sirkula IKS ha et overvåkningsprogram for sigevann, overflatevann og grunnvann. Overvåkingen skal blant annet kunne avdekke eventuelle uakseptable utslipp fra deponiet til omgivelsene.

Under revisjonen kom det fram at det er flere delstrømmer som ledes til sigevannsanlegget, inkludert prosessvann fra behandling av olje-/sandslam (jf. avvik 3), overvann fra områder der det lagres avfall, herunder også impregnert trevirke, samt område for kverning av trevirke, blant annet.

Etter vår vurdering vil den behandlingsaktiviteten som pågår oppå deponiet og tilførsel fra områder for lagring av avfall påvirke sigevannssammensetningen. Vi kan ikke se at Sirkula IKS har gjort en dokumentert vurdering av hvordan de øvrige vannstrømmene påvirker sigevannssammensetningen. Følgelig er det ikke mulig å avdekke variasjoner og eventuelle uakseptable utslipp fra deponiet, når sigevannet er forurenset av andre delstrømmer.

I samme vilkår er det stilt krav om overvåkning av sigevannssediments sammensetning årlig. Dette er ikke gjennomført på flere år, med begrunnelsen at Sirkula IKS ikke har funnet et representativt prøvetakingspunkt. Basert på gjennomgang av kontroll- og overvåkningsprogrammet, kan vi ikke se noen grunn til hvorfor prøvetaking av sediment fra sentrifugen ikke kan benyttes for vurdering av sigevannssedimentet.

Videre skal effekten av lokalt renseanlegg dokumenteres, jf. vilkår 2.8.2, femte avsnitt. Vi registrerer at mesteparten av utfellinga skjer i luftelagunen, og ikke i sedimenteringsbassenget. Vi har en forventning om at Sirkula IKS jobber med å forbedre driften av sigevannsanlegget slik at det fungerer som tiltenkt, og at det gjøres vurderinger av mengden og sammensetningen av partikulært materiale i sigevannet.

Anmerkning 4

Oversikt over hvor avfall deponeres kan forbedres

Kommentarer:

Sirkula IKS har oversikt over deponiceller med farlig avfall eller asbest slik de plikter etter avfallsforskriften. Vi mener imidlertid at bedriften bør vurdere om de også skal kartfeste hvor andre typer avfall er deponert. Vi mener dette kan være hensiktsmessig dersom det deponeres avfall det ikke er tillatt å deponere, eller dersom det i framtiden blir aktuelt å utvinne avfall fra gamle deponier.

8. Gjennomføring

Revisjonen ble gjennomført 3. – 4. november 2021 og omfattet følgende aktiviteter:

- Granskning av tilsendte dokumenter mottatt 20. oktober 2021
- Formøte 22. oktober 2021 (nærmere planlegging av revisjonen)
- Åpningsmøte 3. november 2021 (informasjon fra Statsforvalteren om gjennomføringen av revisjonen)
- Intervjuer og verifikasjoner 3. og 4. november 2021, herunder befarig på Heggvin.
- Oppsummeringsmøte 4. november (presentasjon av funn)
- Avsluttende møte 19. november 2021 (gjennomgang av avvik og anmerkninger)

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Innsendt dokumentasjon som ble benyttet til å verifisere faktiske forhold:

1. Mål:
 - a. Mål for helse, arbeidsmiljø og sikkerhet
 - b. Miljøprogram
 - c. Avfallsplan 2021 – 2030
 - d. Strategisk kjerne – 180321 - vedtatt
2. Organisasjonskart
 - a. Organisering av HMS-arbeid
3. Stillingsbeskrivelser:
 - a. Prosesstekniker
 - b. Miljøingeniør
 - c. KHMS-rådgiver
 - d. Driftsleder avfallsanlegg
 - e. Maskinfører
4. Rutinebeskrivelser:
 - a. Behandling av sandslam (1249)
 - b. Drift av deponi (1250)
 - c. Håndtering av rive- og branntomtavfall (1254)
 - d. Mottak av avfall på Heggvin (1258)

- e. Mistanke- og stikkprøvekontroll (1259)
 - f. Mottak av sand og oljeslam (1260)
 - g. Sjekkliste for basiskarakterisering (1269)
 - h. Vurdering av nye avfallstyper (1271)
 - i. Behandling av oljeholdige masser (1273)
 - j. Journal for kompostering av oljeholdige masser (1277)
 - k. Rutine for oljeslam og avvannet slam fra sigevannsanlegget (1279)
 - l. Drift av sigevannanlegget (1289)
 - m. Mottakskontroll på avfallsanlegg (1647)
5. Utslippskontroll:
- a. Kontroll og overvåkningsprogram Sirkula 310117 (1791)
 - b. Overvåkningsplan 2021 (1792)
 - c. Resultater fra målinger:
 - i. Labnett, 15.07.2014: slam fra lagune
 - ii. SYNLAB, 29.10.2018: avvannet slam
 - iii. SYNLAB, 18.01.2019: slam fra lagune
 - iv. ALS, 29.04.2019: avvannet slam
 - v. ALS, 10.09.2021: avvannet slam
6. Beredskap:
- a. Beredskapsplan for Sirkula (1087)
 - b. Instruks (1088)
7. Øvrige dokumenter:
- a. Program for interne revisjoner (991)
 - b. 2020-01 Rapport gassanlegget Heggvin
 - c. 2020-12 Rapport Heggvin avfallsanlegg
 - d. Resultatsikring lederteam – oktober 2021

10. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

VEDLEGG 1

Deltagere ved Statsforvalterens revisjon ved Sirkula IKS, sorteringsanlegg og deponi på Heggvin i Hamar kommune 3. og 4. november 2021

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Navn	Funksjon	Formøte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Grethe Olsbye	Administrerende direktør		x	x	x
Britt Solvår Morken	KHMS-rådgiver	x	x	x	x
Stig Fjerdings	Driftssjef drift	x	x		x
Petter Holm	Driftsleder avfallsanlegg og deponi	x	x	x	x
Nina Troller	Miljøingeniør	x	x	x	x
Helge Langholen	Prosesstekniker	x	x	x	x
Marthe Kildalen	Vektbetjent		x	x	x
Nils Bjørklund	Maskinfører		x	x	x
Anne-Mette Nordbak	Utvikler miljøanlegg		x		x

Statsforvalterens revisjonsgruppe:

Kathrine Eriksen Vatn, revisjonsleder

Stein Egil Granli, revisor

Merethe Kleiven, revisor